

Radek Fridrich

## Villa Clementine

(ze stipendijního deníku IV)

**Pondělí, 19.10. Wiesbaden - Frankfurt am Main a zpět**

### **Úprkem**

Ráno jsem vstal kolem půl deváté a rozhodl se vyrazit co nejdříve do Frankfurtu, neměl jsem žádné konkrétní cíle, spíše jsem chtěl bloudit, nicméně již cestou ve Wiesbadenu na nádraží jsem objevil další cedulky deportovaných Židů, kousek od dětského hřiště, rychle jsem si je opsal a pokračovala dál.

### **Adolfsallee 26**

Hier wohnte  
Ludwig Levitta  
JG. 1885  
deportiert 1942  
Theresienstadt  
ermordet 1943  
in Auschwitz

Hier wohnte  
Hertha Levitta  
geb. Rosenstrauß  
JG. 1894  
deportiert 1942  
Theresienstadt  
ermordet 1943  
in Auschwitz

Hier wohnte  
Herbert Leo Levitta  
JG. 1927  
deportiert 1942  
Theresienstadt  
ermordet 1943  
in Auschwitz

### **Höchst**

Místo, které mě docela lákalo, příměstí, trochu industrial, hodně imigrantů. Procházel jsem se jen kousek od nádraží, mlha zakrývala město, bledé slunce se kdesi skrývalo a pak jsem zpozoroval skupinku lidí před vchodem u jednoho činžáku. Myslel jsem, že se jedná o nějakou exekuci, ale pak jsem si všiml fotoreportéra a zjistil, že právě na zem zabudovali další stejné, kovové, židovské destičky. Zvláštní shoda? Řízená náhoda?

Muži mají v ruce transparent s nápisem *Steine gegen das Vergessen*. Přijíždějí policisté, usmívají se a říkají ok. Jedna z žen čte z papíru židovské osudy, malá, pouliční přednáška.

### **Albanusstraße 36**

Hier wohnte  
David Mannheimer  
JG. 1870  
deportiert 1942  
Theresienstadt  
tot 10.9.1942

Hier wohnte  
Meta Mannheimer  
geb. Dahlberg  
JG. 1900  
deportiert 1942  
Region Lublin  
ermordet

### **Hauptfriedhof**

Dlouhé stíny vrhají stromy na uhrabané cesty, hroby, secesní, bohaté, středostavovské, dlouhé cesty, napříč, polorozpadlé zdi, slunce osvětluje mrtvé, ležící.

### **Info z průvodce**

Hauptfriedhof (Neuer Friedhof)

*Mit rund 70 Hektar ist der Hauptfriedhof heute eine der größten Parkanlage Frankfurts.*

*Die Inschriften vieler Grabstätten, vor allem im alten Friedhofsteil, lesen sich wie ein Frankfurter Geschichtsbuch.*

### **Jízdy U-Bahnem, S-Bahnem, Straßenbahnem**

Miluji náhodné přestupování a nastupování... nevím kam... sem a tam... pozorovat lidi... podívat se na hodinky... vyrazit dál... někam... jedno kam... omrknout situaci... zmerčit lidi... podívat se na billboard... kouknout do výloh a zase nastoupit a vystoupit z tramvaje... někde v Sachsenhausenu... dívat se na spadlý list... pozorovat výrostka, jak se courá ze školy... nalézt a opět se objevit u Hauptbahnhof... dnes mě tam trasy přivedly třikrát během hodiny a mezitím... ano... byl jsem někde dole... v tom velikém městě... a občas zahlédl nějaký mrakodrap průzorem k nebi...

## Dnešní nákup

ALDI

Luisenstr. 28

65185 Wiesbaden-Innenstadt

pudding 0,9 % Fett 4-er	0,99 A
Joghurt-Drink 0,1% Fett	0,69 A
Orangensaft/PET	0,65 B
Rosinenschnitten	0,99 A
Lebkuchen Sortiment	1,69 A
Cremige Frischkäsezub.	0,59 A

S u m m e 5,60 Euro

6 Artikel

Bar

19.10.09 18:44

## Zásilka básní

Dnes mi přišla obálka od drážďanského básníka Norberta Weise, který je zároveň redaktorem časopisu *Signum (Blätter für Literatur und Kritik)* s jeho básnickými sbírkami (*Von den Hügeln herab, Herbstreise, Reich und Fluchtwege der Delphine*). Budu z nich něco překládat.

## 500 g známek a mail-art

Ve frankfurtském Kaufhousu jsem procházel papírnictví a objevil něco zcela neuvěřitelného; kulatou, průhlednou krabici narvanou známkami s kousky obálek a dopisního papíru. Nálepka měla lákavý nápis - Sonderleistung Welt-Missionskiloware 500 Gramm. Neváhal jsem a koupil ji. Ve Wiesbadenu jsem ještě koupil 40 obálek a rozhodl se, že budu lepit tzv. mail-art. Když jsem tu krabici otevřel, zjistil jsem, že řada známek se opakuje (zejména z Velké Británie nebo Holandska), to mi však nevadí. Úžasné je však, že je to nasbíraný materiál (chtěl bych vidět toho magora, který stříhá denně obálky, shání je od známých, nebo pracuje někde na úřadě, nebo je to nějaká stará sekretářka, která nemá, co dělat), který se dá hned použít. Vše je ke kolážování připravené, hotové, to je naprostá paráda. Hned začínám a končím někdy ve dvě v noci.

## úterý, 20.10. Wiesbaden - Frankfurt am Main a zpět

### Spánek do půl desáté

A pak pozvolné ráno, ještě trochu koloruji obálky mail-artů, vždy se podívám a zase to zkusím dodělat, aby to bylo zaplněné, plné. Poté si dávám na nádraží ve Wiesbadenu Kaffee mit (Sub-way) a vydávám se zcela náhodně prvním vlakem někam. Jedu opět do Frankfurtu Höchst, vystoupím a zjistím, že mi za 20 minut jede vlak k Bad Solden. Tam jsem ještě nebyl.

### **Bad Solden z Höchst**

Přes Frankfurt-Sossenheim (v tomto místě sosat nektar), Sulzbach (a zde si dát ten krásně klepavý sulc ze zabíjačky, rosol!). Krátká, asi pětiminutová procházka městečkem Bad Solden a rychle pryč mit S-3 přes Sulzbach-Nord, Schwalbach, Schwalbach-Nord, Niederhöchststadt, Eschborn, Eschborn-Süd, Frankfurt-Rödelheim, Frankfurt West, Messe, Galluswarte, Taunusanlage až k Hauptwache.

### **Účtenka**

Wohlthat'sche Buchhandlung  
Neue Kräme 14-16  
603 11 Frankfurt/ M

Rechnung  
Engelmann, Ines Janet  
Jackson Pollock Lee Krasner 4,95

Vielen Dank für Ihren Einkauf  
20.10.2009 16:05

### **Jdu dál Frankfurtem, opět přes most, tentokrát do leva**

Procházím se podél Mainu - nejprve proti proudu, po pravém břehu, přecházím most a vracím se kolem přístaviště zpět, na hrázi sedí týpek a hraje na saxofon, vedle sebe termosku s čajem, druhý tiše civí do vod, přizvukuje. Pod jeřáby restaurant, hosté se vyhřívají na dřevěných vozících, je kolem páté odpoledne, zabaleni v dekách skořicové barvy popíjejí kávu a dívají se na vodu, do slunce, na horizont, k mrakodrapům města.

### **Účtenka**

Galeria Kaufhof  
Frankfurt Hauptwache  
Zeil 116 - 126  
60313 Frankfurt/M.

Pritt-Stift 40Gr.	3,95
100 Versandt. C5	4,50
T o t a l	8, 45 Euro

### **Situace (náčrt), uplakané děvče v S - Bahnu, tři turecké sudičky**

Nastupují v Mainzu do S Bahnu, tři mladé, krásné Turkyně ve věku 16 - 19, nalíčené, vedle sebe mají o hlavu menší děvčátko, světlovlasé, s malým, červenočerným kufírkem na kolečkách, hovoří spolu, stojí u dveří, pak si děvčátko na něco vzpomene, něco (asi) zapomělo (nevím, jsou kus ode mě), všechny starší (známé, či neznámé?) turecké sudičky jej utěšují (a to opravdu ženy umí, vcítit se do bytosti, teď, hned, to jim závidím), objímají jej, podávají kapesník. Nakonec děvčátko telefonuje, slyším její *Mami, ich muss umsteigen...*, posmrkává, dívá se z okna a poté ještě *Papi*, už se uklidňuje, vážně se dívá z okna na nádraží Wiesbaden-Ost, aby nakonec vystoupilo i ze sudičkami na hlavním nádraží, ony odcházejí a k ní se sklání její otec, který děvčátko konejší, něco mu říká, objímá a libá...

### **Do tří do rána lepím**

Nasadím si sluchátka od notebooku, střídám jednotlivá alba (teď zrovna poněkolkáté od Nine Inch Nails Fragile, pak nové Pearl Jam, opět Sonic Youth, Oasis, Manic Street Preachers a nakonec The Dead Weather) a lepím, vybírám útržky se známkami z té bezedné kulaté krabičky, dívám se na ně, obracím je, třídím a lepím, někdy stříhám, spíš trhám na menší kousky a lepím, podívám se z okna na kostel, na odlesky světel aut, připravím noviny pod útržky obálek a dopisů, abych neumatlal stůl a zase lepím, dávám hotové věci pod knihy, aby se nekroutily a zase a zase.

## **Středa 21.10. Wiesbaden**

### **Spím do 11**

Dnes v noci jsem měl pocit zvláštního stavu rauše, několik hodin jsem jenom lepil mail-art, dobarvoval, kombinoval, přemýšlel o tom a čas neustále plynul a najednou bylo něco kolem půl třetí a já šel nerad spát, chtěl jsem ještě pokračovat, ale došlo mi naštěstí lepidlo i obálky (nalepil jsem jich 40) a to bylo moc dobře. Vůbec je zvláštní přemýšlet o té krabici plné známek, kolik je to osudů, příběhů, kolik neštěstí i lásek se tam musel vejít, odeslat a přijmout, kolik lidí drželo ty umatlané obálky v rukách, kolik lidí je neslo, dávalo do schránek, třídilo a opět dávali adresátovi. Mail-art je také můj příběh, kolážované obálky bez dopisu, většinou adresované na mé jméno, sem, do Villy Clementiny, žijeme v době bez dopisů, bez těch krásných relikvií, mizící svět...

### **Holičství v Biebrich, stříhání za deset Euro**

Už skoro týden musím k holiči, zoufale se mi nechce, už dopředu tuším, že to bude průšvih, že jsem zvyklý na svou holičku v Děčíně, která opravdu umí ostříhat a která hlavně stříhá muže a ne jen ženy. Skočil jsem do autobusu Linie 4 a jel do Biebrichu, kde jsem zahlédl, že stříhají pouze za 10 Euro a když jsem vešel, věděl jsem, že je vše špatně, nepříjemná holička, takový ten interiérový štýlek do černé, mycí pultíky, všechno hrozně ofen a navíc byl jsem tam jediný chlap. Vydržel jsem, nechal se vzít mašinou na 6 mm, ale kolem uší to je samá nerovnost, samá boule, no, hnus. Už jsem neměl sílu něco řešit, vyplázl ty prachy a rychle zmizel koupit pastelky a obálky do Kaufhofu.

### **Účtenka**

Galerie Kaufhof  
Kirchgasse 28  
65185 Wiesbaden

Doppelspitzer	1,75
36 Farbstift i Met	5.00
PRITT-STIFT 40GR.	3,95

T o t a l            EUR 10,70  
21.10.09 15:02

## Fotografování ve skříni

K holiči jsem musel i z toho důvodu, že jsem byl na půl čtvrtou dohodnut s fotografkou, která fotí každé stipendianta. Žena, která přišla byla malá, útlá, drobná, úžasně oblečené v sukni se zlatou, potištěnou hlavou, jmenuje se Ramune Pigagaife a má opravdu svůj styl, to obdivuji. Pochází z Litvy, studovala fotografii v Mainzu a je docel úspěšná, soustředí se zejména na portréty lidí v jejich přirozeném prostředí, a proto také vešla hned do mého pokoje, který byl poset kolážovými obálkami, což ji hned zaujalo. Nakonec se podívala na mou garderóbu a protože jsem byl cele černě oblečený, přidala mi ještě černý kabát s temně stříbrný knoflíky, vybrala vedlejší místnost, kde spal americký Dave, bylo tam lepší světlo než u mě a fotila mě skoto dvě hodiny ve skříni, seděl jsem v křesle, na černém odpadkovém koši, díval se na podlahu, do stropu. Její názor - umělci z Čech mají v sobě něco z Franze Kafky (pokolikáté už se mi už zde Kafka zjevuje?) a chtěla po mně tragický výraz, s tím nemám problém, protože se většinou na fotkách mračím nebo civím, jak vrah. Zároveň po mně chtěla lehce nepřirozenou pozici, jakoby nepřirozenou, ale zase ne příliš nastylizovanou. Budiž. Uvidíme, co z toho vyjde.

## Katalog

Ramuné mi dala katalog ze své výstavy *Menschen meiner Stadt* (Mano misteo žmonés), jsou v něm normální lidi, kteří stojí před zdí (Eisenbahnarbeiter, Jäger, Imker, Zigeunerjunge, Werkdirektor, Gelegenheitsmaler, Leiterin eines Naturmuseums, Kammerjäger, Köchin im Ruhestand, Ruischlehrerin, Buchhalterin, Bäckerin, Dichter, Arbeitslose, Arbeiteri einer Brotfabrik, Stunden in seiner Sonntagskleidung, Schuster, Fischer, Kindergartenwächter, Bauer, Schneiderin, Bahnhofswärterin)

## Dnešní nákup

ALDI

Luisenstr. 28

65185 Wiesbaden-Innenstadt

Freiland-Eier	1,59 A
Orangen-Nektar	0,59 A
Milch-Drink	0,55 A
Schokolierete Früchte	1,59 A
H-Milch 1,5% 0,42 A	
Schokolade Nusknacker	0,55 A
Schokolade Nusknacker	0,55 A
S u m m e	5,84

7 Artikel

Bar

21.10.09 19:32

## Další obálky na mail-art

Dlouho do noci lepím mail-arty, různě dotvářím, koloruji novými pastelkami Staedtler (36 barev, paráda, takto širokou barevnou škálu jsem ještě neměl).

Přemýšlení nad papíry - nyní hojně lepím ruby papírů, bez známek a všímám si různých struktur dopisních papírů, převažuje modrá či šedivá barva. V noci mě napadlo vytvářet abstraktní básně, pouze z kousků barevných papírů (doufám, že mi Jiří Kolář mrká přes rameno a potichu se mi směje a říká, to jsem dělal v 60. letech,

no, a co, mohu to udělat po svém, odpovídám mu). Potenciální názvy básní jsou - Intimní lyrika (růžové útržky), Přírodní lyrika (zelené kousky) apod. Koupil jsem si 24 podlouhlých obálek a všechny je polepil.

### **Asi se zblázním**

Máme problém s kořouvým alarmem, každou půl minutu pípne píp, přes den to jde, ale v noci jsem se z toho málem zbláznil. Nakonec jsem si zabořil sluchátka do uší, bylo něco po druhé ráno a já nějak usnul. A stejně slyšel tlumeně píp...píp...píp a skončil v nějaké spánkové agónii.

## **čtvrtek, 22.10. Wiesbaden - Darmstadt**

### **Pošmourné dopoledne, praní prádla, píši deník**

Probudil se našťestí už v devět (píp...píp...píp...nepřestávalo, nakonec jsme vyndali celé zařízení), je lehce pošmurno, ale za mraky už trochu pomrkává slunce. Je to neuvěřitelné, tolik dní bez deště, ať žije podzim ve Wiesbadenu.

Přepisuji a předělávám deník, je to docela fuška, člověk musí nalézt nit, ještě, že mám hodně času.

### **Nach Darmstadt**

Dopsal jsem všechny své resty z minulých dní a vyřídím lehce hladov k nádraží. Kupuji si úžasný řízek v housce, pak ještě kávu (*natürlich to go*) a pražené mandle s kokosem. Jím a dívám se z okna Reginalbahn, které mě unáší směr Darmstadt. Je 13.39.

### **Friedrich Stowoda**

Ve 14.23 mě vítá básnička Barbara Zeizinger, která se stane mou průvodkyní. Nejprve se jedeme podívat na Wohnanlage, které se postavilo podle světové známého umělce, architekta a jednoho z mála opravdu úžasných Rakušanů Friedensreicha Hunderwassera (samozřejmě kromě H. Nitsche, E. Jandla, F. Mayröcker, celou Wiener Gruppe, miláčka T. Bernharda a ironickou E. Jelinek). Jeho díla znám již skoro dvacet let, nicméně tento komplex mě překvapil zvláštnými, podzimmně laděnými tóny barev, žádné nápadné, řvavé barvy, ale tlumené tóny, v tomto čase obzvlášť působivé. Škoda jen, že Friedrich Stowoda toho nedožil dokončení této stavby.

### **Jugendstil alias secese**

Dnes jsem konečně díky Barbaře také viděl Mathildehöhe, kde se nachází významný komplex secesních staveb, tz. Künstlerkolonie, o které jsem něco četl a hojně slyšel. Jedná se o naprosto unikátní architektonickou a uměleckou památku, která se říká o zápis do památek UNESCO. Unikátní Ernst-Ludwig-Haus, ruský kostel, Hochzeitkapelle, řada secesních vil v okolí od známého secesního architekta Josepha Marii Olbricha. Jedním slovem úžasné. V Ausstellungsgebäude jsme si dali kávu, já velice silnou, nefiltrovanou a dívali se na okolí města i směrem k centru. A musím říct, že Darmstadt patří k tomu nejkrásnějšímu místu, které jsem tu doposud spatřil. Rozhodně by se vyplatilo sem ještě jednou jet.

### **Výstava s čertem rohatým**

Nedko Solakov (1957) zde má výstavu s názvem Emotions (without mask) a patří k renomovaným bulharským umělcům, který se zúčastnil documenty XII a Benátského Bienále. Upoutávka zní více než zajímavě: *Auf der Mathildehöhe Darmstadt hat der bulgarische Gegenwartskünstler ein einzigartiges Gesamtkunstwerk geschaffen, das mit den Mikrogeschichten und tragikomischen Denkstücken unseren Blick auf Kunst und Leben herausfordert*, možná se na něj ještě zajedu podívat.

### **Věž lásky**

S Barbarou jsme se prodrali svatebčany a vyjeli výtahem do sedmého patra Hochzeitsturm a prohlíželi si obřadní síň a opět celý komplex, tentokrát z větší výšky. Poté jsme se vydali do parku, prošli kolem dalších secesních vil až k Lví bráně, kterou jsem vešli do nádherně otevřeného parku s tzv. Chrámem růží, bohužel v tomto čase zcela bez květin. Parkem bych šel dál a dál a zastavil bych se až v lese. Vůbec jsem si dnes ve vlaku uvědomil, jak moc mi chybí český les, takový ten hustý, smrkový nebo oranžově mazlivý, borovicový.

### **Z průvodce o Darmstadtu**

*Die Ruische Kapelle auf der Mathildehöhe wurde 1898 für die Schwester der Großherzogs, die letzte Zarin von Rußland erbaut. Heute dient noch die Kapelle dem orthodoxen Kultus.*

*Großherzog Ernst-Ludwig gab 1898 den Anstoß zur Gründung dieser Künstlerkolonie, die 1901 erstmalig mit einer epochemachenden Ausstellung an die Öffentlichkeit trat. Bald schon wurde auch Darmstadt neben Wien und Paris eine der großen impulsgebenden Jugendstilzentren der Welt.*

### **Městem a opět sám**

Poté jsem se vrátili do města, povídali si trochu o poezii, o práci apod. Následně jsme se rozloučili, já jsem si ještě lehce prošel centrum a vydal se k nádraží, kde jsem v 18.06 stihl opět *Regiobahn* do Wiesbadenu.

### **Dnešní nákup**

ALDI

Luisenstr. 28

65185 Wiesbaden-Innenstadt

Fruchtnektar Premium 0,79 B

Edelmarzipan-Brot 0,55 A

Leberkaes Pastete 0,89 A

Milch-Drink 0,55 A

S u m m e 2,78

Bar

22.10.09 19:33

### **Lepit!**

Samozřejmě jsem již ve vlaku promýšlel další možnosti mail-artu a rychle si šel koupit dalších 25 podlouhlých bílých obálek.



## **pátek, 23.10. Wiesbaden - Limburg**

### **Lepidlo, nůžky, papír aneb kolážové, maniakální hodiny**

Probudil jsem se až v deset a zhruba do dvou hodin řešil maily a pracoval na mail-artu. Zabyvám se teď plností prostoru, tzn. že se pořád k obálkám vracím, koloruji je, dolepuji a to pořád dokola, je to dlouhodobý proces. Navíc jsem zjistil, že řada výjevů dozraje až v Děčíně, přeci jen jsem tady omezen formáty (A5 a obálky jsou malé), ale i materiálem, neboť důsledně zde pracuji pouze s tím, co jsem našel, koupil, dostal nebo si vzal.

Den je lehce pošmourný, ale oteplilo se a já rychle spěchám k oblíbenému wiesbadenskému nádraží (myslím, že jsem zde byl každý den)

### **Odpolední krajinou, vlhkými lesy, občasnými průhledy**

Vyjel jsem až v půl třetí přes WI-Erbenheim, WI-igstadt, WI-Auringen-Medenbach do Niederhausenu lokálkou. Osazenostvo vlaku tvořili vesměs lidé jedoucí z práce, unavení, uzívaní, někteří nastydlí. Samozřejmě nechyběly puberťačky a sedly si kam, no, vedle mě, mám fakt smůlu. V Niederhausenu jsem přestoupil na S2, jež jede z Frankfurtu, krajina se tady více otevřela, pahorkatina Taunus má lehký, listnatě opadávající háv. A některé výhledy opravdu stály za to.

### **V limbu Limburgu**

Nezjišťuji si informace na netu o místě, které chci navštívit, pouze se juknu do knihy So schön ist Hessen, abych měl nějaké architektonické indicie, ale ta je tak pitová, že s v ní permanentně ztrácím. Limburg! Úplně jazykem laskám to místo. Limburg tam bude fajn, říkám si. Je pátek odpoledne všichni jedou z háku a já se vydám na špacír a nezklamalo ani trochu.

Od nádraží jdu pěší zónou až k historickému jádru, které opět tvoří úzké uličky s řadou hrázděných, starobylých domů. Našel jsem i jeden z roku 1230. Ztracen v labyrintu. A samozřejmě bez zrcadlovky. Jednak se mi nechtěla tahat a jednak jsem chtěl jít bez baťohu. Vůbec mám občas chuť jet na lehko a někdy zase vleču tašku nebo baťoh.

Tady se procházím, procituji, prohlížím.

### **Schody vzhůru k Dómu**

Stoupám, po schodech, mezi domy až vyjdu nahoru. Občas mi něco vyrazí dech a tím byla určitě katedrála, kterou jsem zahlédl již z vlaku, dom, jeden z nejstarších románských v Německu. Dnes se zde koná koncert, škoda, není tu moc klidu, ale vedle je malý hřbitůvek, s výhledem na říčku Lahn, celá scenerie připomíná Louny a keltskou Agarú (Emile Juliši, zdravím tě a nahoru ti posílám pozdrav, tady by se ti líbilo). Vedle domů je také zámek, částečně rekonstruovaný, jen tak zběžně koukám na nádvoří. A neodolám a klesám po Müllgasse, k mlýnu (dnešní hospodě) a už jsem u říčky Lahn (nebo Lawn?).

Tady pociťuji po dlouhé době totální úlevu, jakoby vše ze mě spadlo, nic mě netížilo, nic nepotřebuji, jen stát u té klidné, lenivé říčky, dívat se vzhůru ke katedrále a zámku, pozorovat pejskaře, maminku s dcerkou, projíždějící cyklisty a běžové kachny na hladině. To stačí k životu! Intenzivně si ten obraz v sobě scenuji.

## **Návrat přes Frankfurt**

Kolem šesté nasedám na vlak a sjíždím dolů do Frankfurtu, abych si zase projel jinou trasu. Krajina se pomalu noří do tmy, hovím si v horním patře S-Bahnu, pozoruji míhání obrazů za okny, čtu nalezené noviny (skoro pokaždé ve vlaku nějaké najdu!) a po sedmé jsem ve Frankfurtu, odtud přestupuji na S1 a dorážím domů, do Wiesbadenu, do Villy Clementiny.

## **sobota, 24.10. Wiesbaden - Mainz**

### **Regnerisch**

Prší, už v noci začalo, už od jedné jsem slyšel kapání na střešní okno, když jsem stříhal známky, je to neuvěřitelné, ale ta zakoupená, kulatá krabice se známkami není bezedná, opravdu jsem se od pondělka dostal na její dno, známky roztřídil a ostříhal od přebytečných papírů, byla to fuška, ale stála za to, stejně si ještě jednu krabici koupím domů, tomu se prostě nedá odolat! Bolí mě z toho záda.

### **Bloumání Mainzem**

Nakonec jsem v půl jedné vyjel do Mainzu, hned v S-Bahnu si ke mně sednul nějaký nemocný muž, který strašně trhal rukama, že by RS? Nebo důsledek radostných fetáckých let? Nevím, každopádně jsem zachoval od ostatních cestujících stoický klid.

V Mainzu jsem původně chtěl před Gutebergovým muzeem frotážovat matrice, ale odradilo mě množství lidí, už jsem si představoval ty dotazy: Was machen Sie? Oh, das ist interessant. Nechtělo se mi někomu něco vysvětlovat. A tak jsem se vydal za katedrálu, do další historické části, kterou jsem dosud neznal a došel na vrcholek k St. Stephanovi a konečně viděl ta krásná Chagalova okna (večer jsem o nich napsal Šimonkovi pohádku).

### **Frotáže ve Wohnanlage**

Kousek od St. Stephan se nachází bývalý pivovar zasazený do bastionu s podzemními garážemi, na kterém se tyčí terasa a dál je veliký komplex domů (zapomněl jsem, jak se to jmenuje), ale před každým vchodem je kamínková mozaika, značící dům. Zde jsem radostně poklekl a chvíli si frotážoval jeden znak. Tak. A mám další důkaz o tomto městě. Zvláštní nějak jsem od první návštěvy Mainz podceňoval a nakonec mi velice přirostl k srdci.

### **Uf, Rheinufer**

Už od dětství rozdělují města s velkou řekou a ty plně akceptuji a bez řeky a ty u mě nemají šanci, třeba takové Teplice miluji, ale s jejich Sviním potůčkem se mohou jít bodnout, naopak za Děčín i za Litoměřice dám ruku do ohně. Rýn mě vždy ohromí i tady na té podivné betonové terase v Mainzu jsem ho plný, navíc teprve odsud se toto město dá plně pochopit, vždyť je to původně římská pevnost. Chvilí jsem stál a díval se k Theodor-Heuss-Brücke a vydal se k nádraží, setmělým městem...

## **neděle, 25.10. Wiesbaden - Fulda - Offenbach - Frankfurt am Main**

### **Konec letního času**

v noci se měnil čas a to je moc dobře, ačkoliv jsem usnul tak po třetí, probudil jsem se před půl devátou a po ranní hygieně (už dvacet let stejné, osprchovat, oholit) razím na Regio směr Fulda s přestupem ve Frankfurtu.

Cestou jsem konečně spatřil Hanau, na které mám políčeno už od začátku, ale nic mě z něho nezaujalo. Krajina se halila do mlhy, někde se dalo tušit slunce, každopádně v 11 ve Fuldě nebylo.

### **Barockstadt Fulda**

Už poněkolkáté mě zarazí vstup do města, vždy je to nákupní, resp. pěší zóna tvořená stavbami z 80. let. Bombardování udělalo své. I tady v centru u Staré radnice stojí ohybný Karlstadt a kousek dál C+A, ale uličky Fuldy jsou opravdu vynikající, i s těmi důkazy i úkazy, že někde spadla bomba a někde ne.

### **Dóm, zámek, oranžerie**

Dóm patří k významným stavbám a byl stavěn v letech 1704 - 1712 pod vedením Johanna Dientzehofera. Renesanční zámek je obrovským komplexem budov s přilehlým parkem, ve které se nachází úžasná oranžerie, částečně mi připoná barokní zahrady Groß Sedlitz v Sasku. Fotím, fotím i uličky Fuldy, domy Fuldy, po dvanácté vykouklo i slunce. Krása.

### **Offenbach**

Z nějakého nevysvětlitelného popudu jsem vystoupil na hlavním nádraží v Offenbachu a že se trochu projdu, ale hned na nádraží mi bylo jasné, že tady to není moc dobré, podivní týpci, uřvané děti, vykloněné hlavy z oken, pozorování cizince, hned jsem se obrátil, skočil na další Regio směr Frankfurt.

### **Podél Mainu**

Slunce vylákalo snad všechny lidi na hráz řeky Main, přidal jsem se k nim, procházel se s nimi, radoval se z krásného dne. Na řece kromě loděk a skifů projeli i dva machři na vodních skútrech, samozřejmě v krátkých kalhotách.

### **Das Bild der Urmutter**

Přešel jsem most a došel do uličky Fahragasse plné malých galerií, vlezl jsem do Planet Vivid a prohlédl si zvláště expresivní a kolážově laděné malby rakouské umělkyně Ilony Griss-Schwärzler. Moc dobré, klidně bych si něco pověsil doma na zed.

### **Skulptury v životní velikosti**

Nahlédl jsem do Schirn Kunsthalle, málo lidí, neodolal jsem a šel se podívat na Kunst für Millionen, nebo-li 100 skulptur z čase Maa. V průvodním filmu malíři mluví o svém úmyslu i o tom, jak sochy vznikaly (celkem jich je 114) a jsou rozděleny do sedmi stylizovaných obrazů, tématem je drsný život vesničanů, kteří pěstují a prodávají obilí vrchnosti. V očích i v gestech soch je napětí, životní utrpení, jsou dost psychologicky pojaté. Úžasně je, že jsou v životní velikosti a člověk se jich může skoro dotknout, ale zároveň spoluprožívání je v jedné rovině s divákem. Nemyslil jsem si, že mě to tak zasáhne, ale stalo se.

## **pondělí, 26.10. Wiesbaden - Limburg - Gießen - Marburg - Frankfurt am Main**

### **Fotit!**

Dopolednes mandlemi s čokoládou a višněmi a kávou na pultíku pozoruji z vlaku VEC 84332 žlutozelenohnědé údolí, které se rozprostírá kolem míst WI- Erbenheim, WI-Igstadt, WI-Auringen-Medenbach, před Niederhausenem se krajina po pravici otevře, přestoupím jako v pátek na S2 dojeďu již podruhé do Limburgu, vybaven zrcadlovkou jdu fotit, fotit, fotit. Vnímání města skrz hledáček fotoaparátu je opravdu zkreslující, ještě že mám prvotní dojmy z měst vždy bezsnímkové.

### **Podél říčky Lahn**

Regionální vlak v půl druhé je plný dětí, vracejících se ze školy, ve tvářích mají vepsané všechny své vesniceké zážitky, vesnice jim je vytetovala na čelo, jednou vesničan, navždy vesničan. Nicméně i pro mě se zde našlo místo. Na mapě regionálních spojů je tato trať označena modrou linkou a směřuje do Wetzlaru a Gießen. Děti většinou vystoupili již třetí stanici po Limburgu, ve vlaku se rozhostil kýžený klid, Lahn si tekla za okny, někdo venčil psa v polních cestách, někdo projel na kole z nákupu, nic většího se cestou nestalo, ani průvodčímu nestálo za to, projít soupravu a zkontrolovat jízdenky.

### **Nečekaně Vasarely**

Na nádraží v Gießen jsem se špatně zorientoval při přestupu na Marburg a ujel mi spoj. Co tady v té díře? Před nádražím však náhle spatřím plakát Kunst im Mathematikum - Victor Vasarely (26. 9. - 15. 11. 2009). Neváhal jsem ani minutu a už jsem stále před jeho úžasnými sériografiemi, které jsem doposud nikdy neviděl, nechával jsem se unášet jeho optickým, abstraktním umění a opět fotil. V krámku jsem pak zakoupil jeden hlavolam jménem Tangram a samosřejmě malou monografii o Vasarelym od Magdaleny Holzhey (Taschen Verlag, 2007).

### **Marburg, za deště, stmívání, nostalgie**

Je to jen pár stanic, ale jakoby se změnilo vše, najednou se v té otevřené krajině objeví pár kopečků a na jednom se tyčí zámek, vlak se zaboří do chřtánu města a vyplivne všechny cestující ven. Prší, šedivá atmosféra, svítí výlohy obchodů, jdu historickým jádrem města vzhůru a samozřejmě to pálím ze zrcadlovky do všech stran, až vystoupám na vrcholek, ke zdi zámku, rozhlédnu se... Smutek mi stiskl hrdlo, naposled zde, nejspíš, nebo ještě se sem někdy podívám, jsou místa, která promlouvají a dnes všechny města mluví svou řečí - Limburg šumem říčky Lahn, Gießen budovou Mathematika, Marburg uličkami s hrázděnými domy. Mlčím, naslouchám, radostně sám.

### **Zpět**

Zimní čas najednou zlomí podzim, rychlé stmívání kolem páté, spěch chodců za deště, Kaffee to go, v útrokách vlaku, každý sám, čučí ven ze světla do tmy, tam, kde se míhá strnulá krajina.

Večer jsem si po dlouhé době dal s July víno, neboť Matt byl na setkání Hessensko-viscontské společnosti. Dobrý hovor. Pak do noci ještě práce na mail-artech.